

Obsahová analýza PLPP – finální zpráva

Zpracoval: *Michal Nesládek*

05/2019

V tomto textu jsou doplněny výsledky obsahové analýzy plánů pedagogické podpory (PLPP) z května 2018. Jedná se o popisné statistiky sledovaných dokumentů a kvantitativní přehled vybraných proměnných. Předmětem celého šetření je provedení obsahové analýzy PLPP, zkoumány byly jednotlivé dokumenty, které byly vypracovány ve školách zapojených v projektu KIPR. V předkládané rozšířené analýze byly doplněny zejména informace o příčinách vypracování PLPP a o problémech žáků, dále pak o jednotlivých realizovaných podpůrných opatřeních. Sledováno bylo také zapojení pracovníků ŠPP do řešení obtíží, v neposlední řadě byla detailně hodnocena efektivita vypracovaných PLPP. Ta byla hodnocena primárně na základě explicitního vyjádření osoby, která PLPP vyplňovala. Pokud toto vyjádření uvedeno nebylo, byla efektivita hodnocena na základě zmírnění popisovaných symptomů či naplnění cílů. Doplnující analýza byla provedena u PLPP pro žáky základních škol.

Analýza byla provedena na vzorku PLPP, které byly vybrány samotnými školami dle určeného kritéria. Do všech zapojených subjektů byl zaslán požadavek na poskytnutí 5-10 anonymizovaných PLPP, část dokumentů měla být určena pro žáky s potřebou podpory z důvodu odlišného kulturního prostředí a/nebo nepříznivých životních podmínek. Jedná se o nepravděpodobností metodu výběru PLPP u nereprezentativního vzorku škol (vzhledem ke všem školám v ČR) – možnosti generalizace výsledků jsou proto omezené. Všechny dokumenty byly před odesláním metodiky anonymizovány – byly z nich vymazány všechny osobní údaje, které by mohly sloužit k případné identifikaci konkrétního žáka/studenta (dále jen žáka).

Do analýzy byly zahrnuty dokumenty, které byly zapojenými subjekty zaslány do 25. 4. 2018. PLPP zaslalo celkem 57 zapojených subjektů (76 % z celkového počtu 75 subjektů), zastoupeny byly subjekty ze všech krajů ČR, nejvíce byly zastoupeny kraje Středočeský, Ústecký a Jihomoravský (po 7 subjektech), nejméně byl zastoupený kraj Vysočina (1), podrobnosti jsou v grafu č. 1. Z hlediska typu subjektu se nejčastěji jednalo o základní školu (61 %), dále pak o subjekt sdružující mateřskou a základní školu (26 %), podrobnosti jsou v grafu č. 2. V případě, že bylo součástí jednoho subjektu více typů škol, posílali metodici PLPP pouze za jeden typ školy (s výjimkou dvou subjektů), přehled typů škol, za které byly zaslány PLPP je uveden v grafu č. 3 – nejčastěji se jednalo o základní školu (86 %). V celkovém úhrnu bylo metodiky zasláno 335 PLPP, většina dokumentů (292; 87 %) byla pro základní školy, podrobnosti jsou uvedeny v tabulce č. 1. V celkovém úhrnu mírně převažovaly PLPP vytvořené ve školním roce 2017/18 (55 %) (tabulka č. 2).

Z celkového počtu byly zhruba tři čtvrtiny PLPP vypracovány pro chlapce, v rámci jednotlivých typů škol (kromě VOŠ) byla vždy nadpoloviční většina dokumentů vypracována pro chlapce (tabulka č. 3, graf č. 4). Na základních školách byly PLPP nejčastěji vypracovány pro žáky 2. ročníků (21 %), to platí v celkovém úhrnu i v rámci obou pohlaví, od 2. do 9. ročníku je možné pozorovat průběžně klesající trend v počtu PLPP vypracovaných pro žáky jednotlivých ročníků, nejméně PLPP bylo vypracováno pro žáky přípravných ročníků (tabulka č. 4, graf č. 5). Na středních školách bylo nejvíce PLPP vypracováno pro studenty prvního ročníku, v dalších ročnících je možné pozorovat průběžně klesající trend (tabulka č. 5). Přehled PLPP podle ročníků na vyšších odborných školách je v tabulce č. 6.

Sledovány byly odlišné kulturní a/nebo nepříznivé životní podmínky jako důvod k vypracování PLPP, z těchto kategorií byla v celkovém úhrnu nejčastěji uváděna kategorie odlišných kulturních podmínek (11% všech PLPP), naopak kombinace obou uvedených faktorů byla nalezena u 1 % PLPP. Žádný z uvedených faktorů nebyl důvodem k vypracování PLPP na středních a vyšších odborných školách. Nepříznivé životní podmínky a odlišné kulturní podmínky byly (v relativním měřítku) důvodem k vytvoření PLPP častěji v mateřských než na základních školách (tabulka č. 7). Stejná situace byla také u žáků cizinců, nadaní žáci byli uvedeni pouze u PLPP ze základních škol (2 %), podrobnosti jsou v tabulce č. 8.

Zhruba dvě třetiny sledovaných PLPP (69 %) tvořily uzavřené dokumenty – jednalo se o PLPP, u kterých proběhlo vyhodnocení a další již nebylo plánováno (tabulka č. 9). V celkovém úhrnu byla nadpoloviční většina žáků (57 %) s uzavřenými PLPP odeslána k odbornému vyšetření (tabulka č. 10). Sledována byla zařízení, ve kterých bylo vyšetření realizováno, vzhledem k počtu zaslaných PLPP má smysl sledovat tento ukazatel zejména u základních škol – zde výrazně převažovalo vyšetření v PPP (79 % PLPP ze ZŠ), dále se jednalo o SPC (9 %) a vyšetření mimo ŠPZ (tabulka č. 11).

Časové aspekty PLPP vztahované k době od vytvoření dokumentu po 1. vyhodnocení jsou shrnuty v tabulce č. 12, pro PLPP ze základních škol byl vypracován také graf rozložení četnosti na základě uvedené doby po vyhodnocení. Sledované parametry se lišily podle typu školy. Největší průměrný počet dní do (prvního) vyhodnocení byl zaznamenán u PLPP z vyšší odborné školy (199 dní), nejmenší byl naopak u PLPP z mateřských škol (44). U PLPP ze základních škol odpovídal průměrný počet sledovaných dní stanovené tříměsíční lhůtě pro vyhodnocení (průměr 89 dní). Zhruba čtvrtina (27 %) PLPP ze základních škol byla vyhodnocena po stanovené tříměsíční lhůtě. Zhruba polovina PLPP (48 %) ze základních škol byla vyhodnocena v období kolem tříměsíční lhůty (80-99 dní).

Souhrn problémů, kvůli kterým byly pro žáky ZŠ vytvořeny PLPP, je uveden v grafu č. 7. Nejčastěji byly zmiňovány různé výukové potíže – ty byly uváděny ve vztahu ke konkrétním předmětům (graf č. 8 a 9), dále pak ve vztahu k obecným školním dovednostem (graf č. 10). Z konkrétních předmětů byl nejčastěji jmenován český jazyk, dále matematika a angličtina. Po výukových potížích byly dále jmenovány problémy s chováním (graf č. 11) – jednalo se o potíže související s poruchami pozornosti a aktivity, v menší míře byly uváděny potíže s chováním související s překračováním sociálních norem (např. nerespektování pokynů učitele, agresivní chování vůči spolužákům). Další identifikované kategorie (resp. subkategorie) potíží jsou podrobně uvedeny v grafech č. 12-14. Pouze u některých PLPP byly uváděny také silné stránky žáka, konkrétně se jednalo o 34 % PLPP na ZŠ.

Sledováno bylo, u kolika PLPP ze ZŠ byl zapojen pracovník ŠPP do řešení potíží žáka (graf č. 15). Celkem se jednalo o 9 % PLPP, nejčastěji byl uváděn školní psycholog (5 % všech PLPP). Z hlediska opatření ke zmírnění potíží, které realizuje sama škola, byl nejčastěji jmenován asistent pedagoga (17 % všech PLPP na ZŠ) a doučování (11 %), ostatní opatření byla uváděna s výrazně nižší frekvencí (graf č. 16).

V grafu č. 17 je uvedena efektivita PLPP v jednotlivých typech škol. Po odečtení dokumentů, u kterých nebylo možné určit, zda došlo ke změně, je možné konstatovat, že u PLPP z mateřských, základních a středních škol bylo zaznamenáno různě intenzivní zlepšení ve zhruba 60 % případů (bez ohledu na typ školy). U všech PLPP z VOŠ bylo zaznamenáno přetrvávání či zhoršení potíží. Podrobněji byla sledována efektivita PLPP na základních školách. Z hlediska pohlaví je efektivita PLPP podobná (graf č. 18). Rozdíly byly nalezeny u efektivit PLPP v jednotlivých ročnících – ve vyšších ročnících se efektivita (do značné míry lineárně) zvyšovala (graf č. 19). Dále byla sledována efektivita PLPP v závislosti na druhu potíží (graf č. 20). Nejvyšší

efektivita byla u potíží se zrakem, u poruch učení a poruch chování. Naopak nejnižší byla u problémů s absencemi, u somatických potíží a u špatné domácí přípravy.

Využívaná podpůrná opatření u metod výuky, organizace výuky a hodnocení žáka jsou uvedeny v grafech č. 21-23 (MŠ), 24-26 (ZŠ) a 27-29 (SŠ). Z hlediska metod výuky obecně převládá důraz na individualizaci výuky, dále zvýšení časové dotace na práci spolu se snížením náročnosti úkolů a důrazem na porozumění žáka. Nejvíce druhů PO vztažených k metodám výuky byl na základních školách. Úpravy organizace vzdělávání se týkaly téměř výhradně ZŠ a SŠ. Převládalo přesazení žáka dopředu/vytvoření klidného místa, dále pak dělení větších částí výuky na menší. Z hlediska hodnocení žáka byly (bez ohledu na typ školy) nejčastěji uváděny aktivity spojené s chválou, oceňováním a motivováním. U ZŠ a SŠ se jednalo také o toleranci chyb a pomalejšího pracovního tempa.

Níže jsou uvedeny jevy, které se v PLPP opakovaně vyskytovaly, případně byly vnímány jako významné:

- Mezi cíli byla uváděna také podpůrná opatření (MŠ – 45 %, ZŠ – 21 %, SŠ – 54 %, VOŠ – 50 %).
- Některé PLPP neměly uvedený žádný relevantní cíl (MŠ – 9 %, ZŠ – 6 %, SŠ – 32 %, VOŠ – 0 %).
- Některé uváděné cíle lze hodnotit jako obtížně měřitelné či naplnitelné.
- Posílení motivace k učení představuje univerzální a nejčastěji uváděný cíl.
- Efektivita PLPP byla hodnocena různě. V některých PLPP byla vztažena k symptomům a jejich zmírnění, v jiných dokumentech byla posuzována spíše z hlediska naplnění stanovených cílů.
- Málo časté bylo uvádění také silných stránek žáka v poli Charakteristika žáka a jeho/její obtíží.
- Jednotlivá PO se u konkrétního PLPP vyskytovala opakovaně v různých kategoriích PO.
- Jedno konkrétní PO se v různých PLPP vyskytovalo v odlišných kategoriích PO.
- PLPP z různých škol se výrazně lišily svým celkovým rozsahem, mírou popisu potíží i navržených opatření.
- PLPP z jedné školy si byly po obsahové stránce často podobné.
- Některé PLPP byly velmi obecné a formální.
- PLPP vyplněné rukou byly obecně hůře čitelné.
- U formulářů, které byly vytištěné a vyplňované rukou, docházelo k tomu, že v jednotlivých polích vznikl relativně malý prostor na popis – tyto PLPP tak byly obsahově stručné.
- Jsou patrné 2 základní přístupy při vyhodnocení PLPP – zaměření spíše na negativa (jejich odstranění či přetrvávání) X zaměření na pozitiva (jejich ne/dosažení).
- Nejméně popsanou kategorií byly většinou Požadavky na organizaci práce učitele/lů.
- Častější jsou případy, kdy byla konkrétní PO uváděna obecně ve vztahu ke školní práci, spíše vzácně se objevoval strukturovaný popis PO dle jednotlivých předmětů.
- Navržená podpůrná opatření byla spíše obecnějšího rázu, méně často se vyskytovala individualizovaná opatření “šitá na míru”.
- V některých školách bylo vyhodnocení prováděno na samostatný dokument mimo vlastní PLPP.

- Některé školy používají různě modifikovaný standardní formulář PLPP (relativně málo častý případ).
- Cíle jsou nejčastěji popisovány ve vztahu k problému, dále pak ve vztahu k osobnostním charakteristikám žáka.

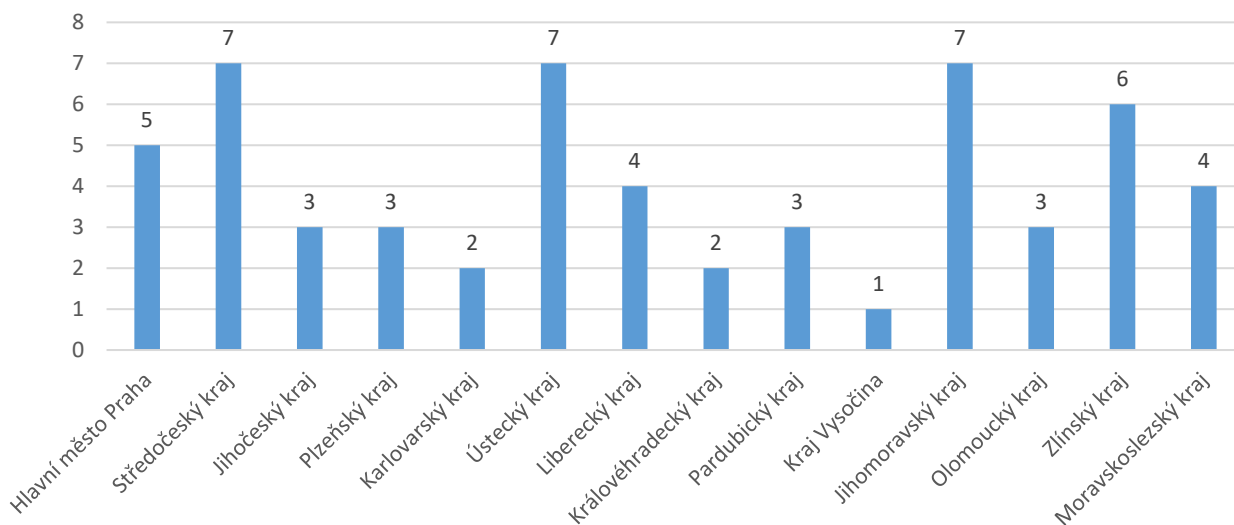
Závěr

Sledované PLPP byly převážně ze základních škol. Častěji byly vytvářeny pro chlapce a to z nižších ročníků. Důvodem k vytvoření PLPP byly většinou výukové potíže (nejčastěji se jednalo o problémy s českým jazykem). Zhruba 60 % všech dokumentů udávalo různou míru zlepšení obtíží, i v těchto případech byly někdy žáci odesíláni k odbornému vyšetření do ŠPZ. Na ZŠ byla v rámci podrobnější analýzy nalezena vyšší efektivita PLPP u poruch učení a u problémů s chováním. Z hlediska konkrétních opatření převládal důraz na individualizaci výuky a přístupu k žákovi, snižování obtížnosti úkolů a prodloužení času na práci. Zdůrazňován byl tolerantní přístup pedagoga a pozitivní motivace žáka. PLPP se z hlediska obsahu v řadě případů lišily, obsahová kvalita byla různá. Řada PLPP měla spíše formální a obecný charakter, nezdědala chyběly relevantní, dosažitelné či měřitelné cíle.

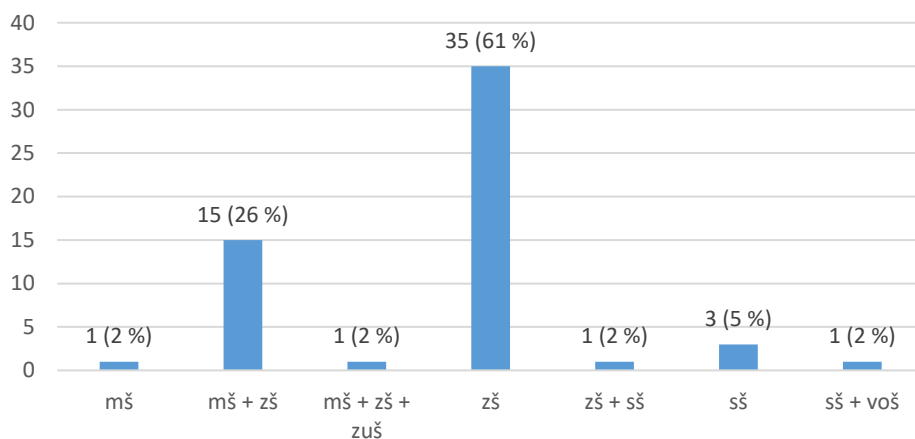
Prezentované výsledky analýzy je možné využít při tvorbě metodických materiálů ve vztahu k PLPP. Zároveň je doporučeno brát ohled na charakter sledovaných PLPP – nejedná se o reprezentativní vzorek, je proto vhodné dbát zvýšené opatrnosti v případě generalizování prezentovaných výsledků (zejména u kvantitativních ukazatelů). V případě tvorby metodických materiálů je doporučeno využít spíše identifikovaných jevů vztahených k obsahu i formě.

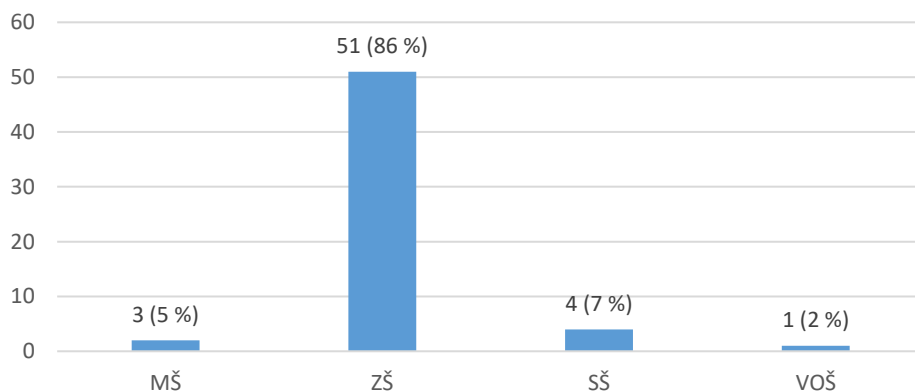
Graf č. 1: Subjekty zapojené v šetření podle krajů

Graf č. 2: Subjekty zapojené v šetření podle typu

Graf č. 3: Přehled typů škol, za které byly zaslány PLPP

Tabulka č. 1: Počty PLPP podle typu školy

Typ školy	Počet škol	Počet PLPP	% z celku	Min.	Max.	Průměr	Medián	Modus
MŠ	3	11	3	2	5	3,7	4	-
ZŠ	50	292	87	1	12	5,7	5	5
SŠ	4	28	8	5	13	7,0	5	5
VOŠ	1	4	1	4	4	4,0	4	4
Celkem	59	335	100	1	13	5,7	5	5

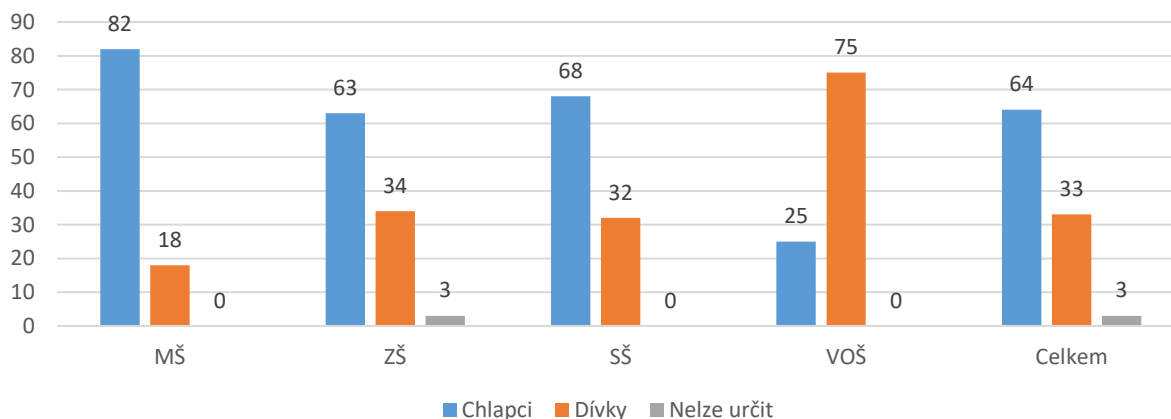
Tabulka č. 2: Počty PLPP podle školního roku a typu školy

Typ školy	Školní rok		
	16/17	17/18	Neuvedeno
MŠ	0	10	1
ZŠ	128	157	7
SŠ	10	15	0
VOŠ	2	2	0
Celkem	140	184	8

Tabulka č. 3: Počty PLPP podle pohlaví

Typ školy	Chlapci	%	Dívky	%	Nelze určit	%
MŠ	9	82	2	18	-	-
ZŠ	185	63	98	34	9	3
SŠ	19	68	9	32	-	-
VOŠ	1	25	3	75	-	-
Celkem	214	64	112	33	9	3

Graf č. 4: Podíl PLPP podle pohlaví v %

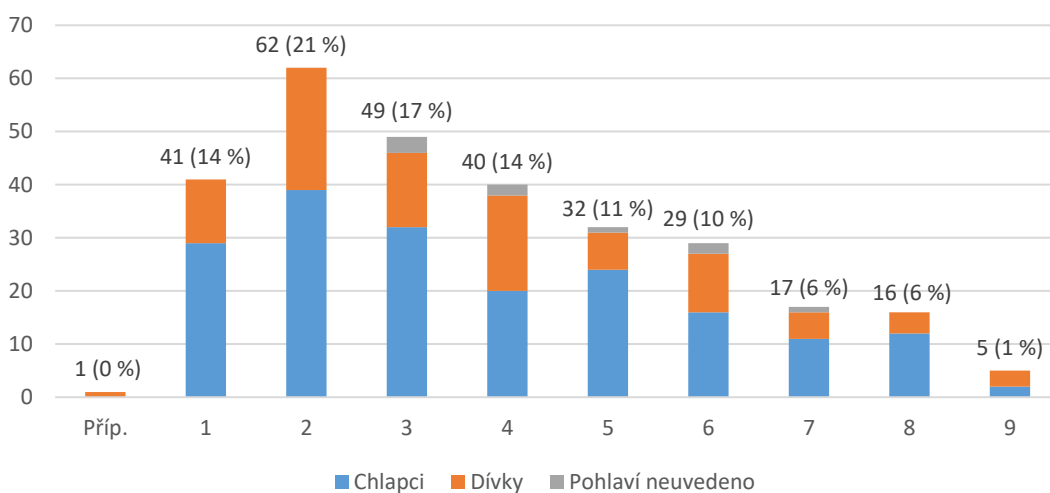

Tabulka č. 4: Počty PLPP u žáků ZŠ podle ročníků a pohlaví

Ročník	Celkem	%	Chlapci	%	Dívky	%	Pohlaví neuváděno	%
Příp.	1	0	0	0	1	1	0	0
1	41	14	29	16	12	12	0	0
2	62	21	39	21	23	24	0	0
3	49	17	32	17	14	14	3	34
4	40	14	20	11	18	19	2	22
5	32	11	24	13	7	7	1	11
6	29	10	16	9	11	11	2	22
7	17	6	11	6	5	5	1	11
8	16	6	12	6	4	4	0	0
9	5	1	2	1	3	3	0	0
Celkem	292	100	185	100	98	100	9	100

Graf č. 5: Počty PLPP u žáků ZŠ podle ročníků a pohlaví

Tabulka č. 5: Počty PLPP u žáků SŠ podle ročníků

Ročník	Celkem	%	Chlapci	%	Dívky	%
1	12	43	9	47	3	33
2	7	25	4	21	3	33
3	8	29	6	32	2	23
4	1	3	0	0	1	11
Celkem	28	100	19	100	9	100

Tabulka č. 6: Počty PLPP u žáků VOŠ podle ročníků

Ročník	Celkem	%	Chlapci	%	Dívky	%
1	2	50	0	0	2	67
2	2	50	1	100	1	33
3	0	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0
Celkem	4	100	1	100	3	100

Tabulka č. 7: Odlišné kulturní a/nebo nepříznivé životní podmínky jako důvod k vypracování PLPP

Typ školy	Kulturní podmínky	%	Životní podmínky	%	Kult. a živ. podmínky	%
MŠ	2	18	2	18	0	0
ZŠ	31	11	12	4	5	2
SŠ	0	0	0	0	0	0
VOŠ	0	0	0	0	0	0
Celkem	38	11	19	6	5	1

Tabulka č. 8: PLPP vypracované pro cizince a nadané žáky

Typ školy	Cizinci	%	Nadání	%
MŠ	2	18	0	0
ZŠ	23	8	6	2
SŠ	0	0	0	0
VOŠ	0	0	0	0
Celkem	25	7	6	2

Tabulka č. 9: Podíl uzavřených PLPP* v %

Typ školy	Uzavřené dokumenty	%
MŠ	9	82
ZŠ	208	72
SŠ	10	36
VOŠ	3	75
Celkem	230	69

* Jako uzavřené byly uvažovány dokumenty, u kterých proběhlo vyhodnocení (a další již není plánováno).

Tabulka č. 10: Doporučení k odbornému vyšetření u uzavřených PLPP (N=230)

Typ školy	Ano	%	Ne	%	Neuvedeno	%
MŠ	4	44	5	56	0	0
ZŠ	121	58	77	37	10	5
SŠ	5	50	5	50	0	0
VOŠ	2	67	1	33	0	0
Celkem	132	57	88	38	10	5

Tabulka č. 11: Zařízení, ve kterých bylo provedeno vyšetření, podle typu školy (N=132)

Typ školy	Vyšetření	Počet PLPP	%
MŠ	PPP	4	100
ZŠ	PPP*	96	79
	SPC*	11	9
	Neuvedeno	10	8
	Psychiatrie	2	2
	Psycholog	1	1
	Neurologie	1	1
SŠ	PPP	2	40
	SPC	2	40
	Neuvedeno	1	20
VOŠ	PPP	2	100

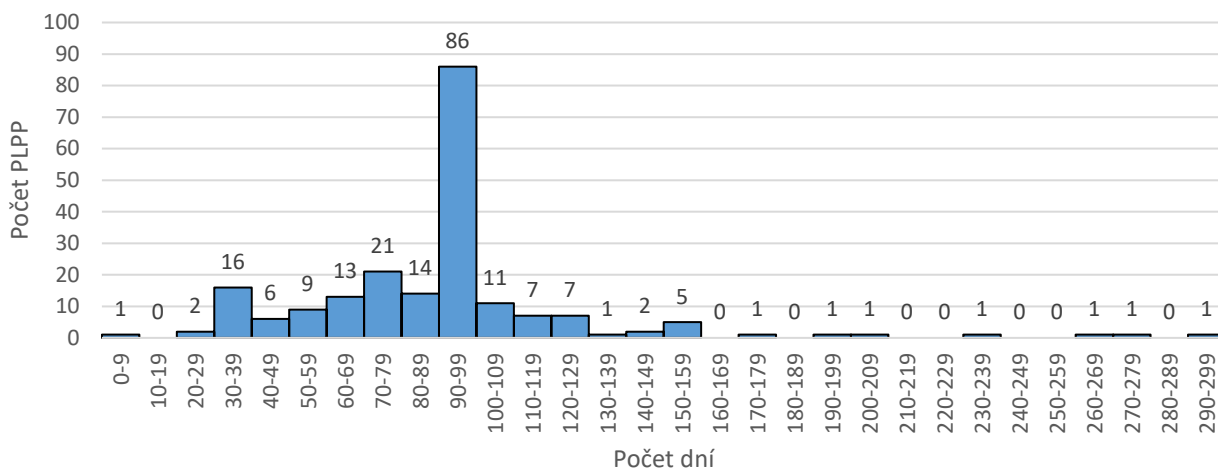
* V jednom případě byl dle PLPP žák odeslán do PPP i SPC.

Tabulka č. 12: Počet dní od vytvoření PLPP do 1. vyhodnocení

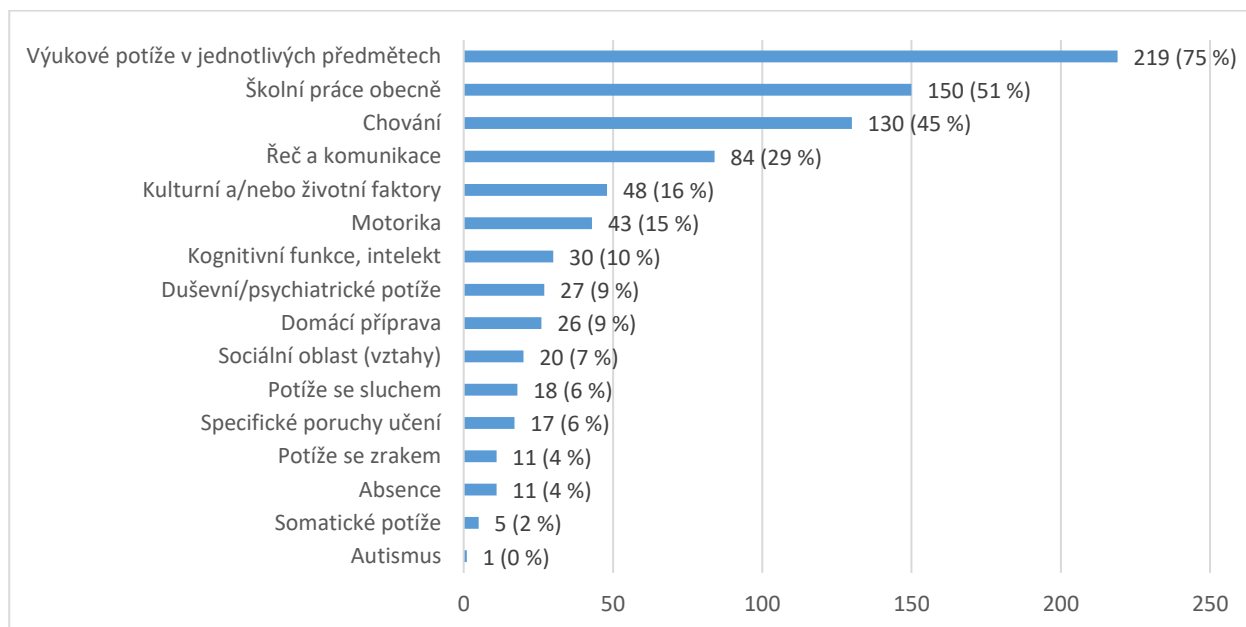
Typ školy	Počet PLPP	Min	Max	Průměr	Medián	Vyhodnocení po 93 dnech a více	
						Počet PLPP	%
MŠ	9	15	90	44	21	0	0
ZŠ	208	1	297	89	91	57	27
SŠ	10	61	302	199	262	7	70
VOŠ	3	61	75	66	62	0	0

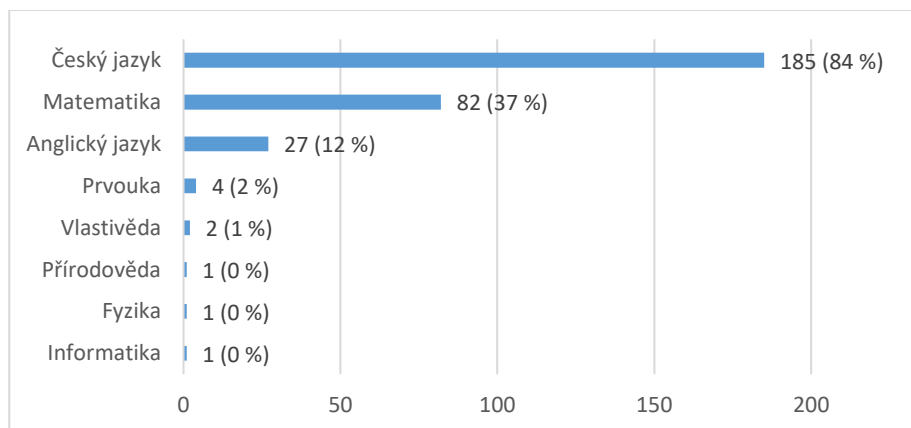
Graf č. 6: Rozložení četnosti doby od vytvoření PLPP do 1. vyhodnocení na ZŠ (N=208)

Graf č. 7: Přehled potíží žáků ZŠ popsanych v PLPP (N=292)

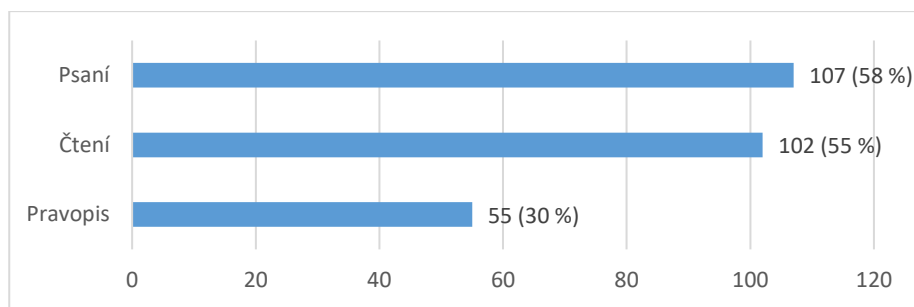

Graf č. 8: Přehled potíží žáků ZŠ popsanych v PLPP – výukové potíže v jednotlivých předmětech (N=219)

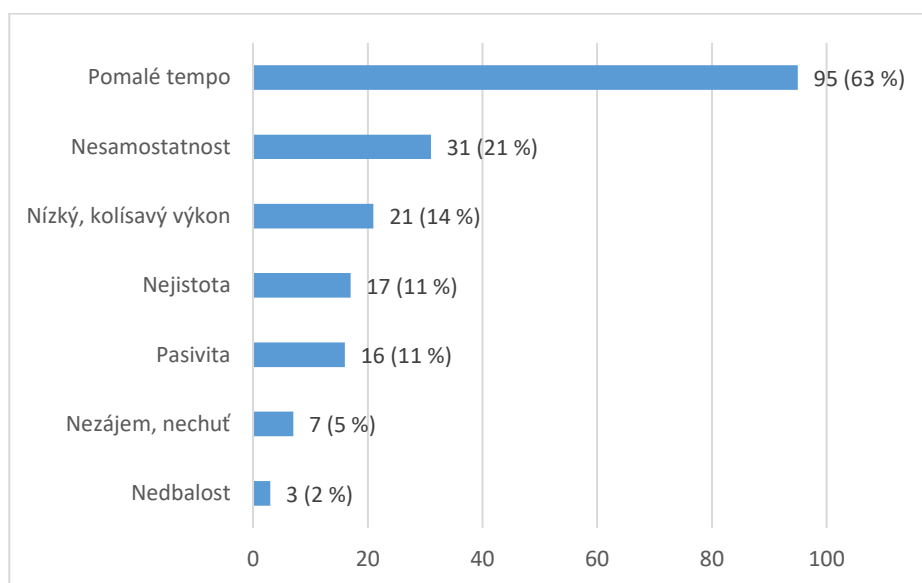

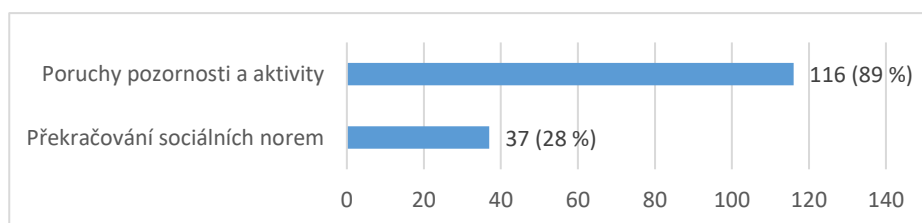
Graf č. 9: Přehled potíží žáků ZŠ popsaných v PLPP – výukové potíže v ČJ (N=185)

Graf č. 10: Přehled potíží žáků ZŠ popsaných v PLPP – školní práce obecně (N=150)

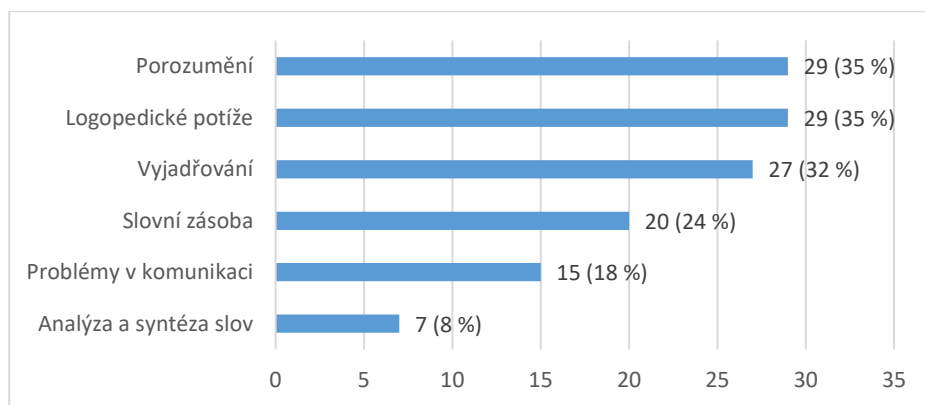

Graf č. 11: Přehled potíží žáků ZŠ popsaných v PLPP – chování (N=130)

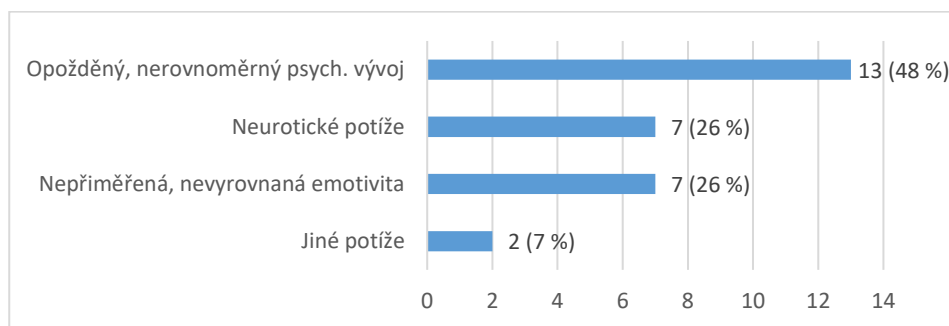

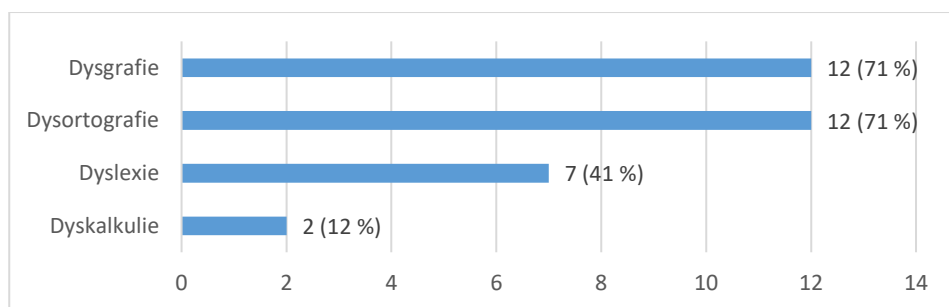
Graf č. 12: Přehled potíží žáků ZŠ popsanych v PLPP – řeč a komunikace (N=84)

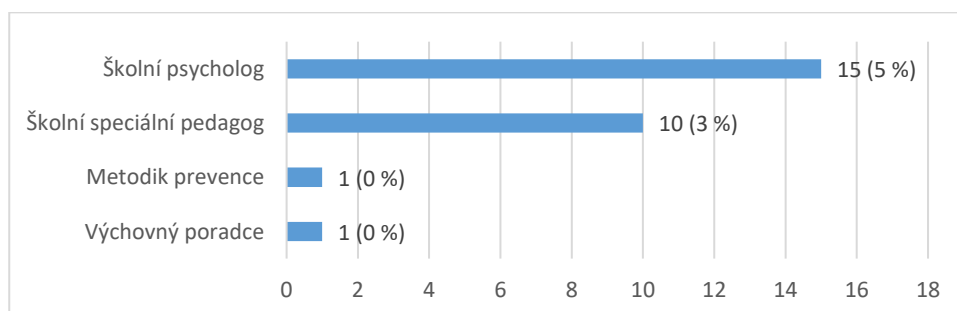
Graf č. 13: Přehled potíží žáků ZŠ popsanych v PLPP – duševní/psychiatrické potíže (N=27)

Graf č. 14: Přehled potíží žáků ZŠ popsanych v PLPP – specifické poruchy učení (N=17)

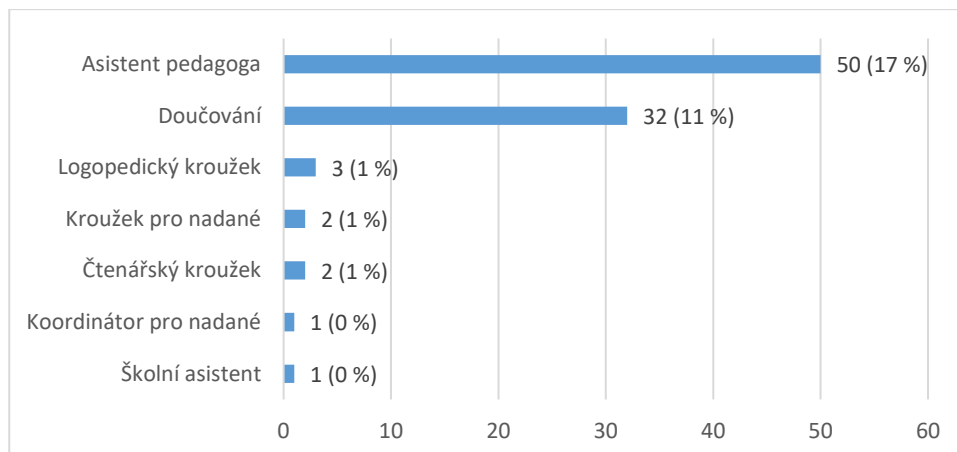

Graf č. 15: Počet PLPP žáků ZŠ, kde byl pracovník ŠPP zapojen do řešení potíží žáka (N=292)

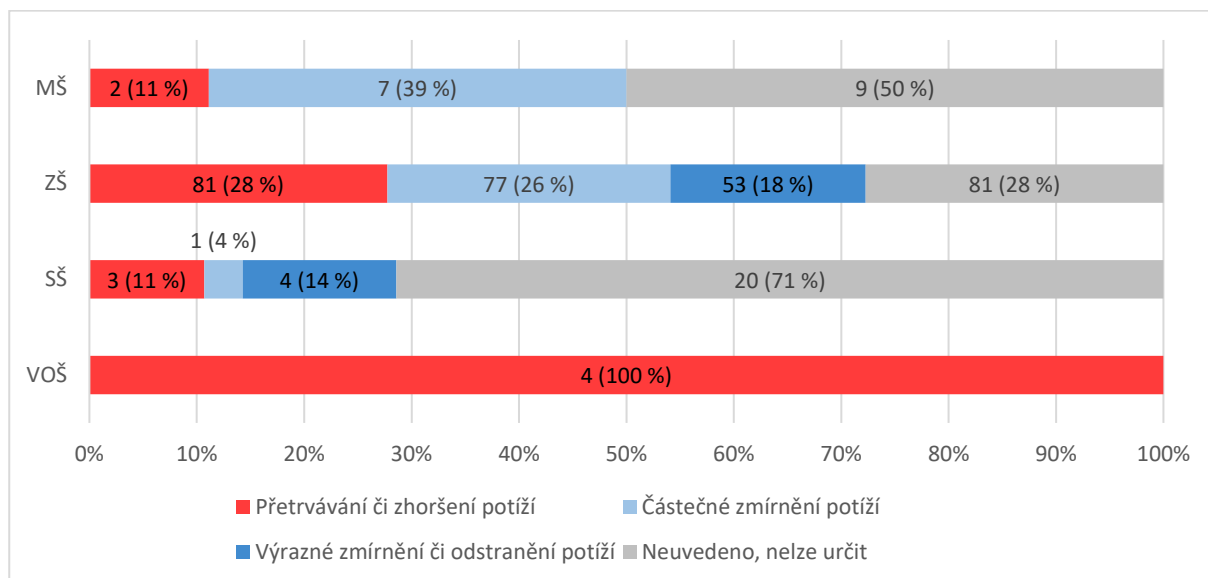

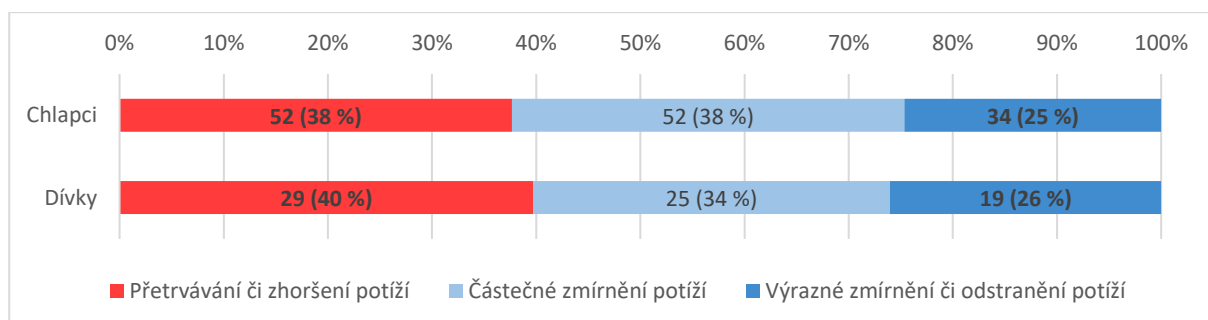
Graf č. 16: Opatření ke zmírnění potíží žáků ZŠ, která realizovala škola (N=292)

Graf č. 17: Efektivita PLPP dle typu školy (N=342)

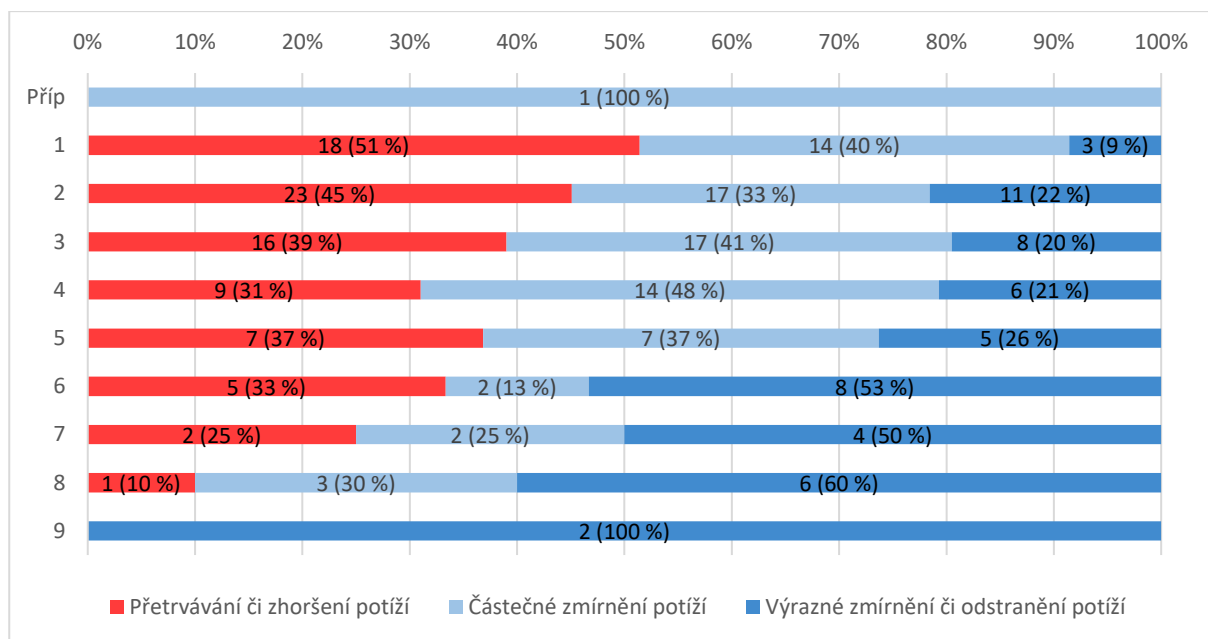

Graf č. 18: Efektivita PLPP na ZŠ dle pohlaví (N=211)

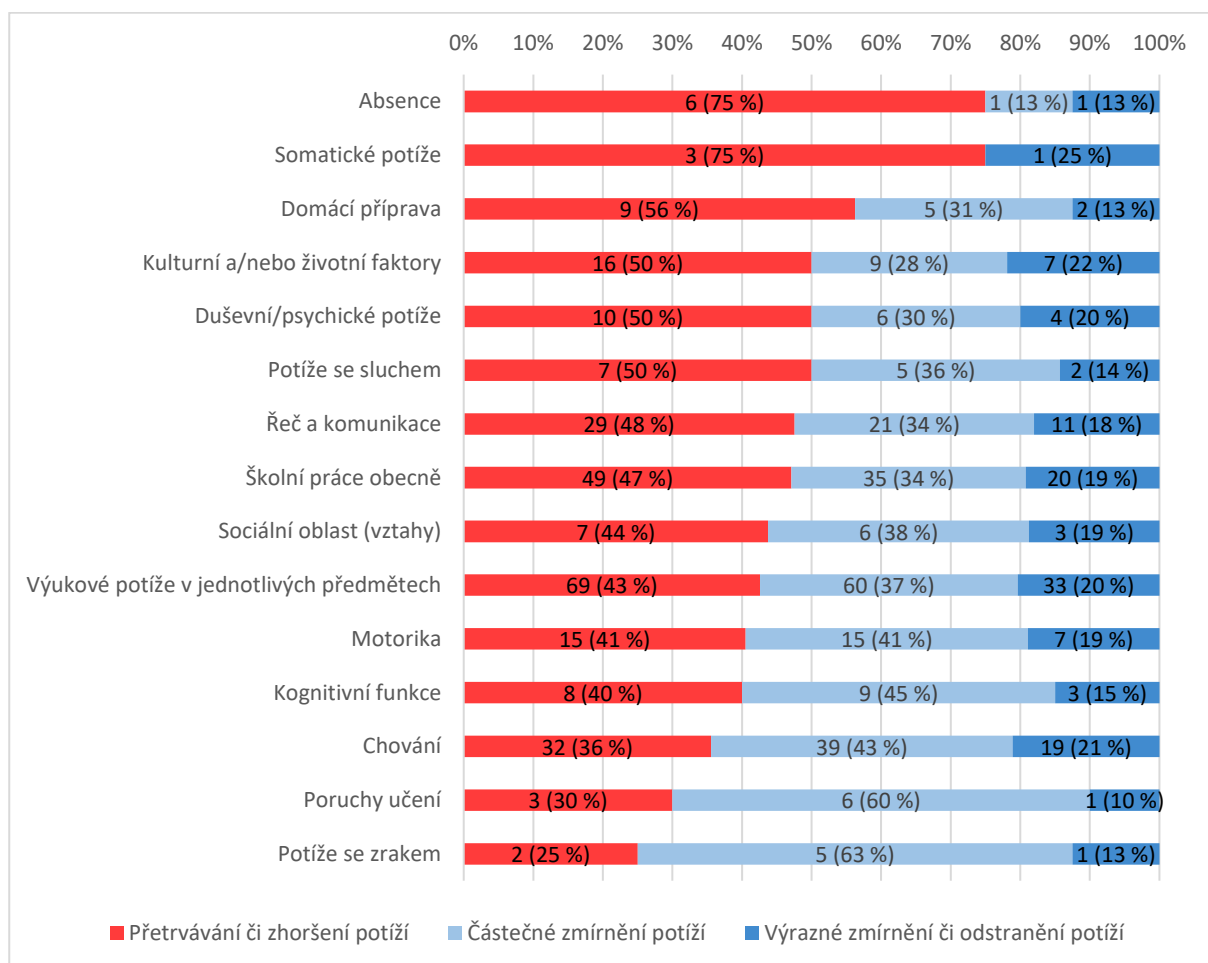

Graf č. 19: Efektivita PLPP na ZŠ dle ročníku (N=211)

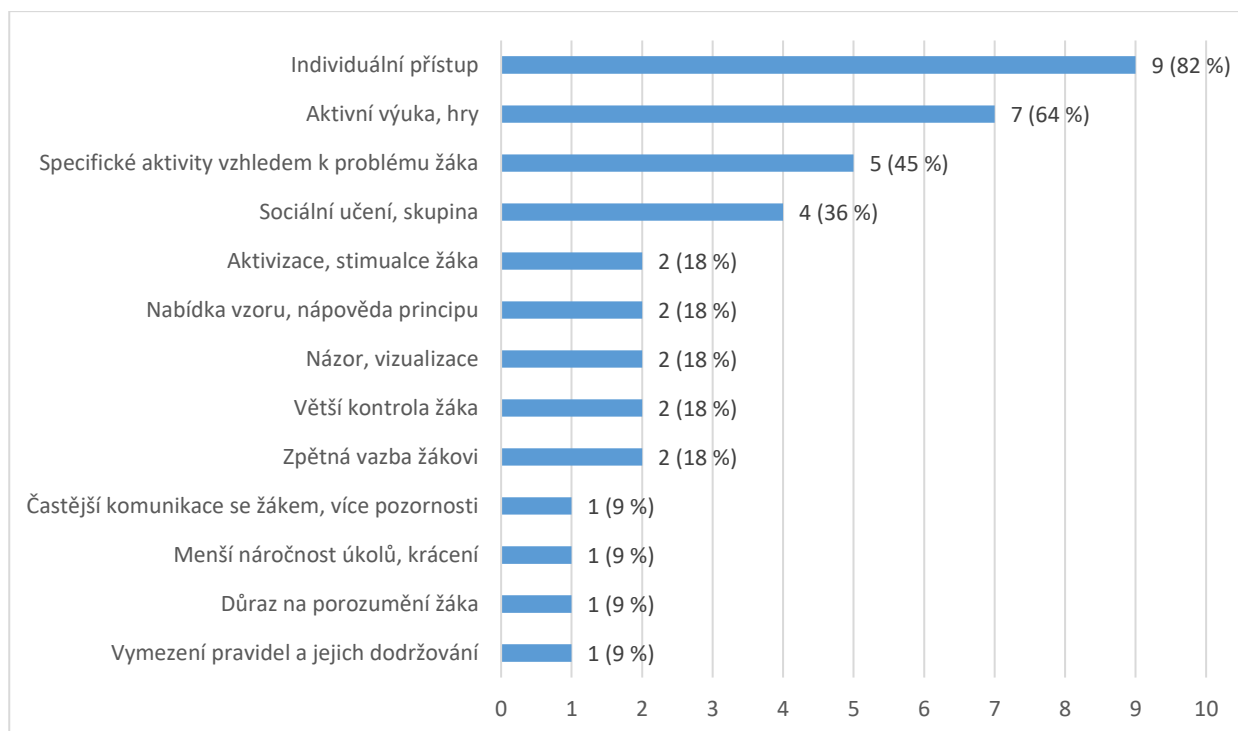

Graf č. 20: Efektivita PLPP na ZŠ dle potíží (N=211)

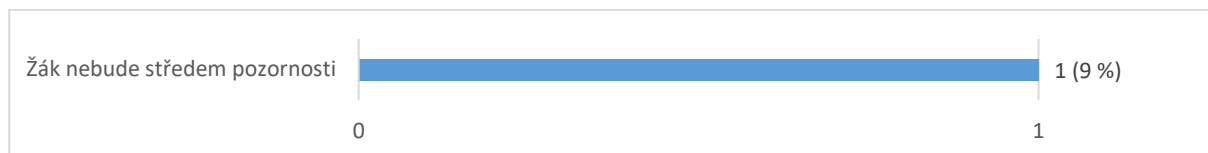

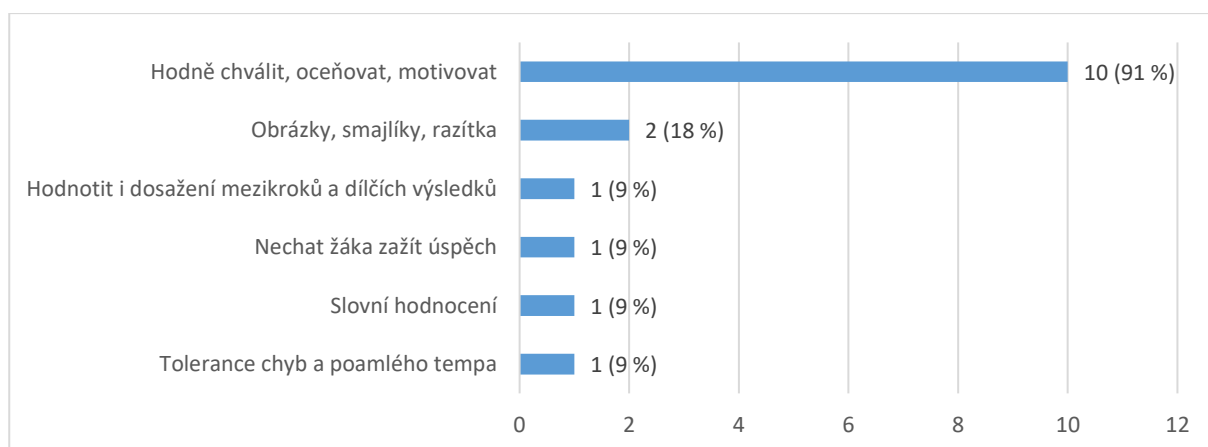
Graf č. 21: Využívaná podpůrná opatření u žáků MŠ – metody výuky (N=11)

Graf č. 22: Využívaná podpůrná opatření u žáků MŠ – organizace výuky (N=11)

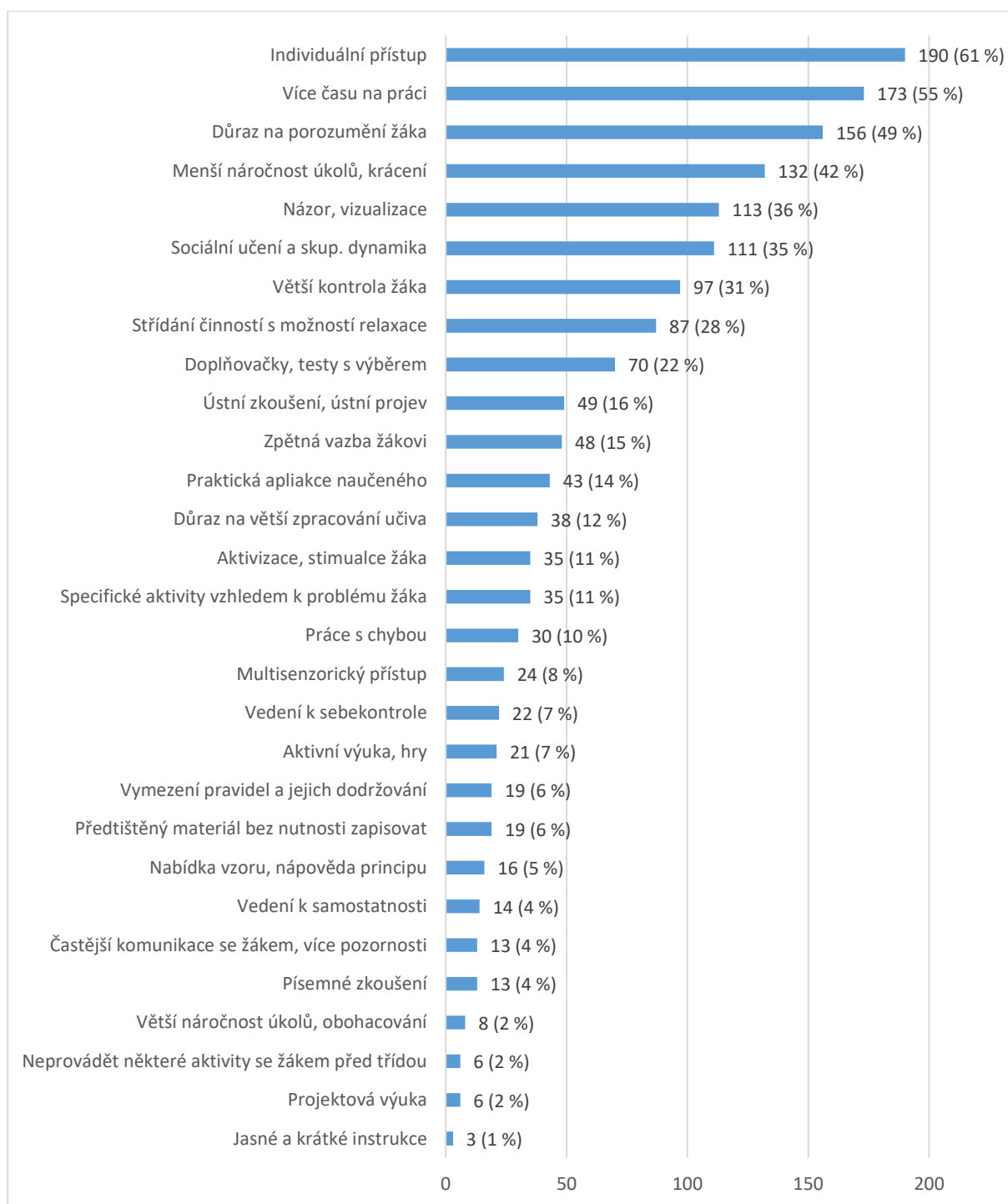

Graf č. 23: Využívaná podpůrná opatření u žáků MŠ – hodnocení žáka (N=11)

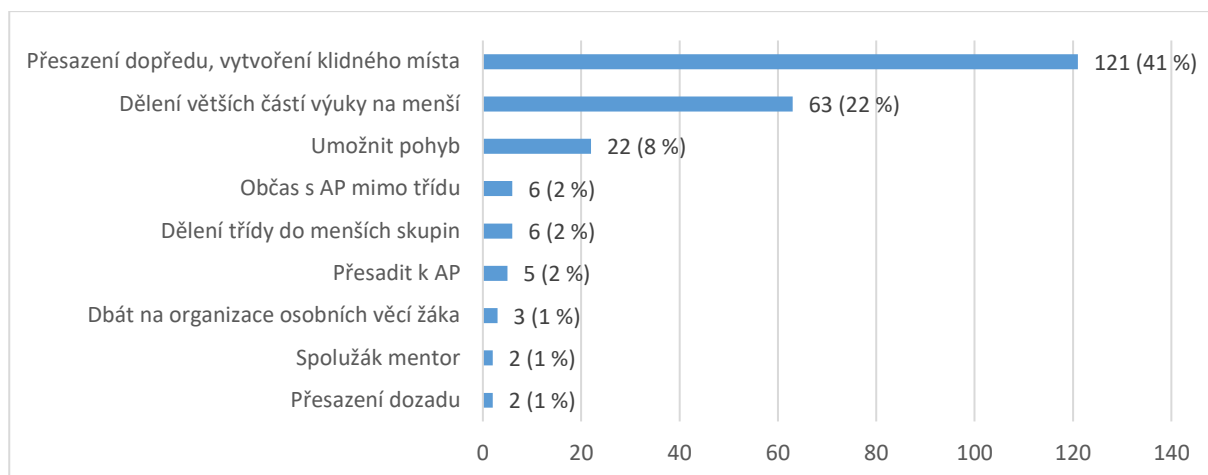
Graf č. 24: Využívaná podpůrná opatření u žáků ZŠ – metody výuky (N=292)

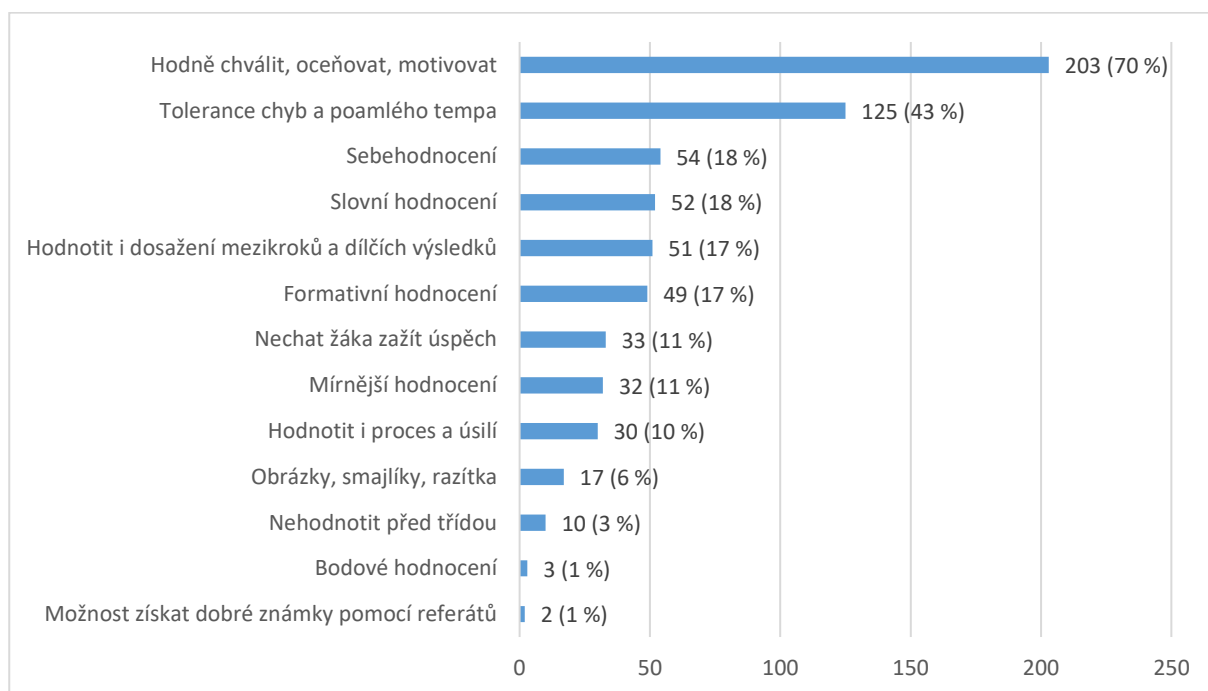

Graf č. 25: Využívaná podpůrná opatření u žáků ZŠ – organizace výuky (N=292)

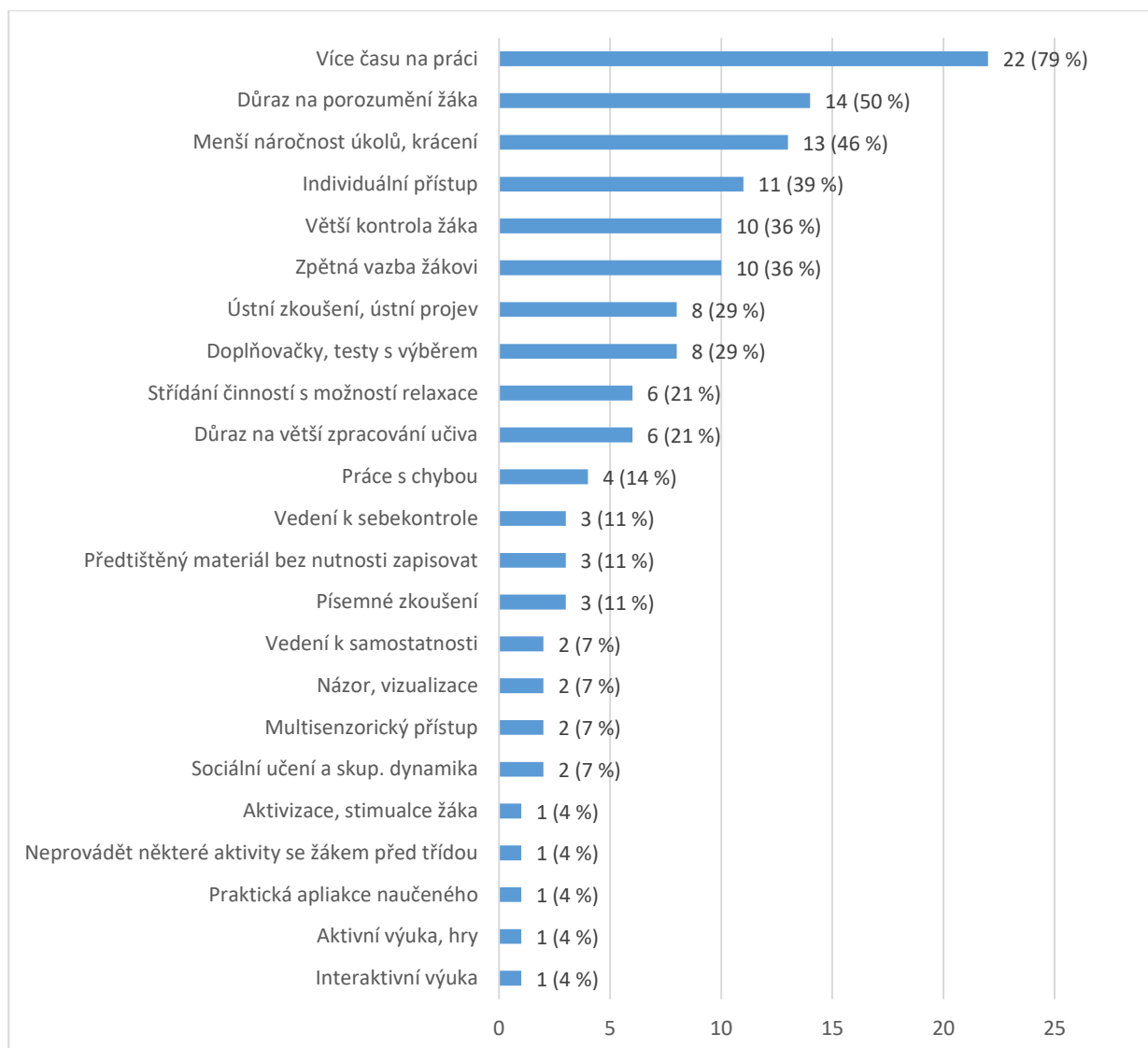

Graf č. 26: Využívaná podpůrná opatření u žáků ZŠ – hodnocení žáka (N=292)

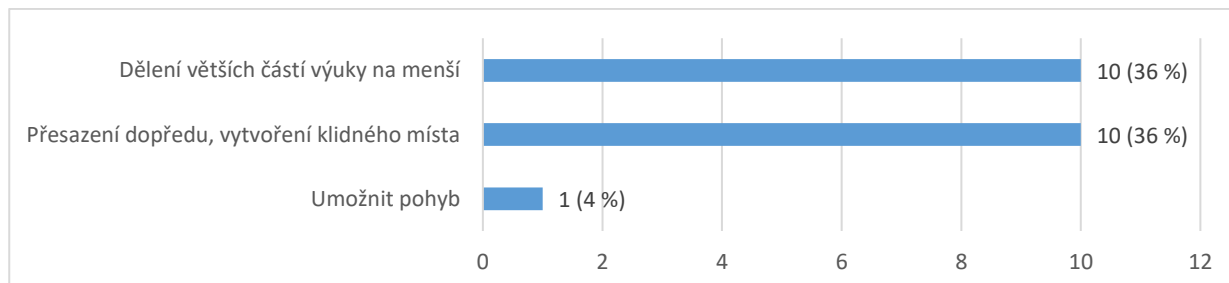

Graf č. 27: Využívaná podpůrná opatření u žáků SŠ – metody výuky (N=28)

Graf č. 28: Využívaná podpůrná opatření u žáků SŠ – organizace výuky (N=28)

Graf č. 29: Využívaná podpůrná opatření u žáků SŠ – hodnocení žáka (N=28)

